

Верховний
Суд

Верховний Суд

Аналіз стану
здійснення правосуддя
адміністративними судами
в першому півріччі 2020 року

Київ

2020

Зміст

1. Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами	3
1.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів місцевих адміністративних судів	3
1.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами	11
2. Здійснення правосуддя апеляційними адміністративними судами	14
2.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів	14
2.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами	20
3. Здійснення правосуддя Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду	23
3.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді.....	23
3.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої та апеляційної інстанцій	25
3.3. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом касаційної інстанції	32
4. Загальні показники розгляду адміністративних справ і матеріалів Великою Палатою Верховного Суду	40
5. Висновки	52

1. Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами

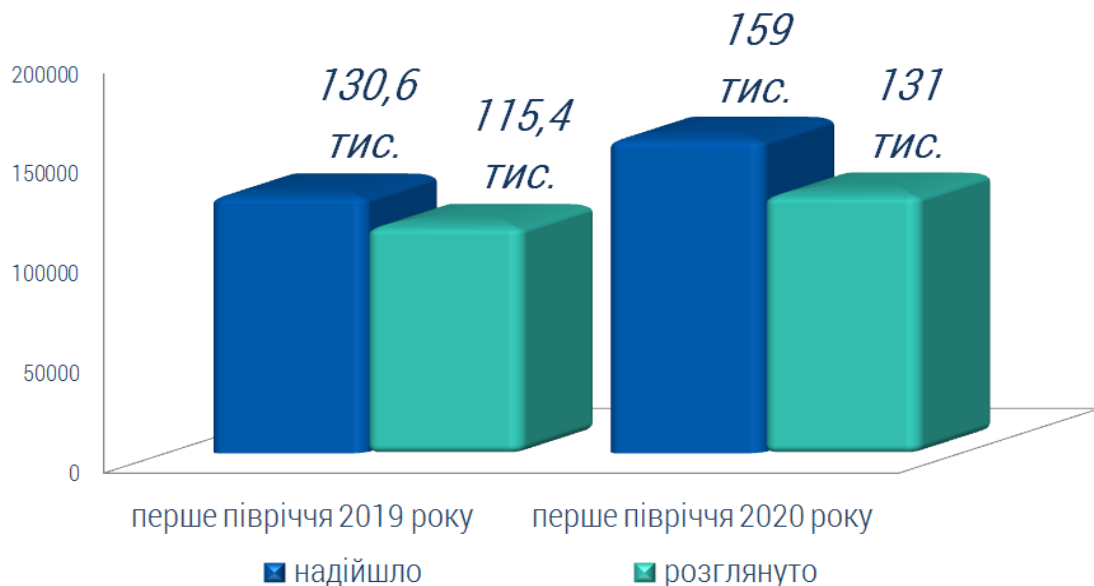
1.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів місцевих адміністративних судів

За даними статистичної звітності, упродовж першого півріччя 2020 року до місцевих адміністративних судів надійшло **159 016** позовних заяв, заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, заяв про забезпечення доказів, про забезпечення доказів, позову до подання позовної заяви, про відновлення втраченого судового провадження, звернень, клопотань, подань, заяв, зокрема поданих у порядку виконання судових рішень, судових доручень, заяв про відвід судді (далі – матеріали), проти 130 595 справ і матеріалів, що надійшли в першому півріччі 2019 року (+22 %).

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами в першому півріччі 2019–2020 років відображено на *гістограмі 1*.

Гістограма 1

*Показники надходження та розгляду справ і матеріалів
місцевими адміністративними судами
в першому півріччі 2019–2020 років*

Аналіз стану здійснення правосуддя

адміністративними судами в першому півріччі 2020 року

Показник надходження матеріалів до окружних адміністративних судів збільшився з 98 718 до **136 016** одиниць (**+38 %**).

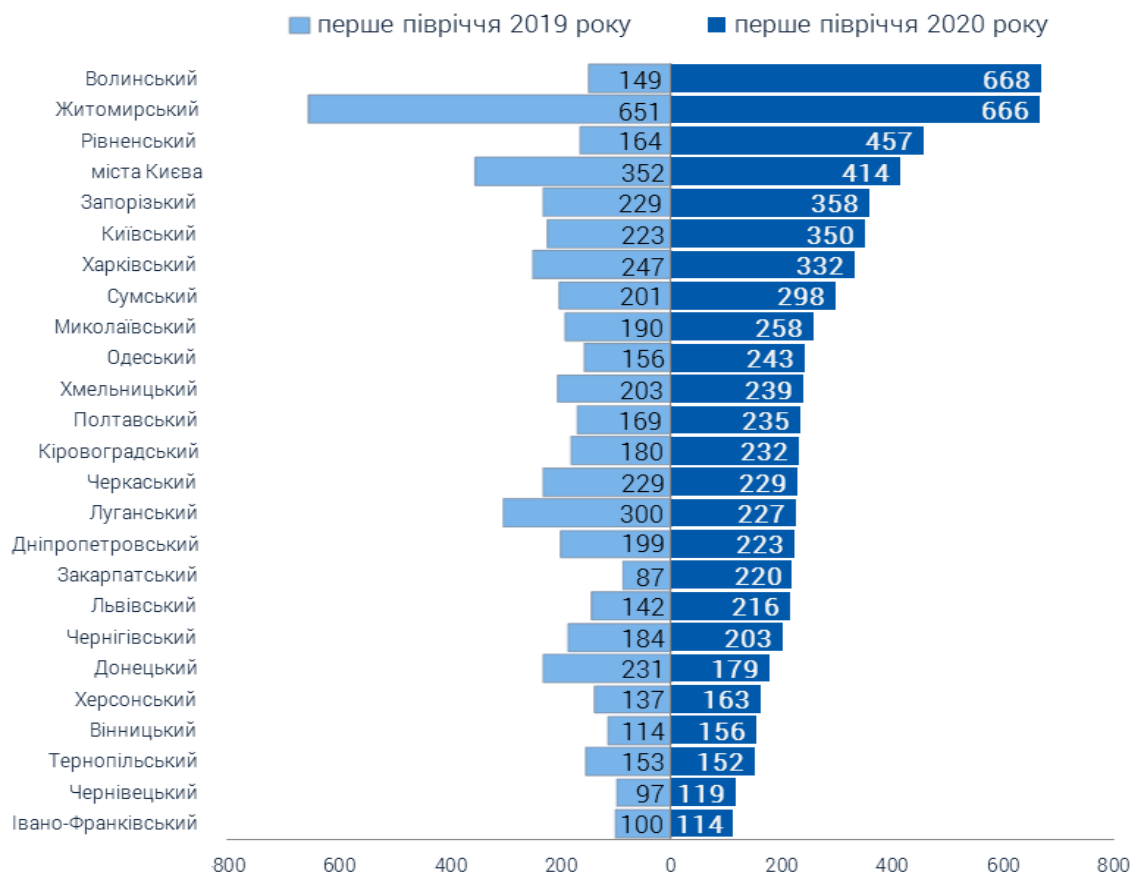
При цьому у звітному періоді до окружних адміністративних судів надійшло звернень майже **в 6 разів більше**, ніж до місцевих загальних судів як адміністративних.

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю окружного адміністративного суду становила **282** одиниці проти 212 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Цей показник у розрізі окружних адміністративних судів наведено на *гістограмі 2*.

Гістограма 2

*Середня кількість справ і матеріалів,
що надійшли на розгляд одного судді окружного адміністративного суду
в першому півріччі 2019–2020 років*

Як свідчать дані *гістограми 2*, найбільший середній показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді, спостерігається у Волинському (668) та Житомирському (666) окружних адміністративних судах. Показники цих судів *у 2,4 рази більші* за усереднений показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді окружного адміністративного суду (282).

Варто зауважити, що в першому півріччі 2019 року такий показник Житомирського окружного адміністративного суду (651) також був найбільшим серед окружних адміністративних судів. Показник Волинського окружного адміністративного суду порівняно з першим півріччям минулого року у звітному періоді *збільшився у 4,5 рази*.

Також великий середній показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді окружного адміністративного суду, спостерігається в Рівненському окружному адміністративному суді (457) та Окружному адміністративному суді міста Києва (414). Показники цих судів *в 1,6 та 1,5 рази перевищують* усереднений показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді окружного адміністративного суду.

У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року показник Рівненського та Окружного адміністративного суду міста Києва *збільшився* відповідно *у 2,8 та 1,2 рази*.

Найменший середній показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді, спостерігається в Івано-Франківському (114) та Чернівецькому (119) окружних адміністративних судах. Показники цих судів *у 2,4 рази* менші за усереднений показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді окружного адміністративного суду.

Серед матеріалів, що надійшли до місцевих адміністративних судів, домінують позовні заяви й адміністративні справи. Їх кількість становить *132 139* одиниць (*83 %*). У першому півріччі 2019 року їх кількість становила 108 822 одиниці (83 %). Із них до окружних адміністративних судів надійшло *113 465 (83 %)* позовних заяв і справ проти 83 559 (85 %).

Серед загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли до судів (*159 016*), після позовних заяв і адміністративних справ другим за чисельністю видом звернень до місцевих адміністративних судів є заяви, подання, клопотання, подані в порядку виконання судових рішень. У першому півріччі 2020 року подано *17 670*

(**11 %**) заяв проти 13 971 (11 %) такої заяви в першому півріччі 2019 року. З них до окружних адміністративних судів надійшло **14 852**, або **11 %** таких документів, проти 8834 (9 %) у першому півріччі 2019 року.

Крім цього, до місцевих адміністративних судів надійшло **627** заяв про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви та про відновлення втраченого судового провадження проти 766 одиниць у першому півріччі 2019 року. В окружних адміністративних судах цей показник становить **589** заяв, у першому півріччі минулого року – 696.

Серед загальної кількості звернень, що надійшли до місцевих адміністративних судів, у першому півріччі 2020 року частина інших матеріалів була невеликою та становила:

596 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами проти 809 заяв. З них **474** заяви надійшло до окружних адміністративних судів проти 753 заяв у першому півріччі 2019 року;

364 заяви про відвід судді проти 426 заяв. З них **322** заяви надійшло до окружних адміністративних судів проти 347 заяв у першому півріччі 2019 року;

67 судових доручень проти 91 доручення в першому півріччі 2019 року. В окружних адміністративних судах цей показник становив **6** одиниці, у першому півріччі 2019 року – 8.

З урахуванням нерозглянутих справ і матеріалів на початок звітного періоду на розгляді місцевих адміністративних судів перебувало **233 209** справ і матеріалів проти 188 963 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **197 906** справ і матеріалів, предметно підсудних окружним адміністративним судам, проти 143 717 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, у розрахунку на одного суддю окружного адміністративного суду становила **410** одиниць проти 308 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду місцеві адміністративні суди розглянули **131 053** справи та матеріали, або **56 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 115 351 (61 %) справи та матеріалів у першому півріччі 2019 року. З них окружні адміністративні суди розглянули **110 426** справ і матеріалів (**56 %**) проти 85 294 (59 %).

Аналіз стану здійснення правосуддя

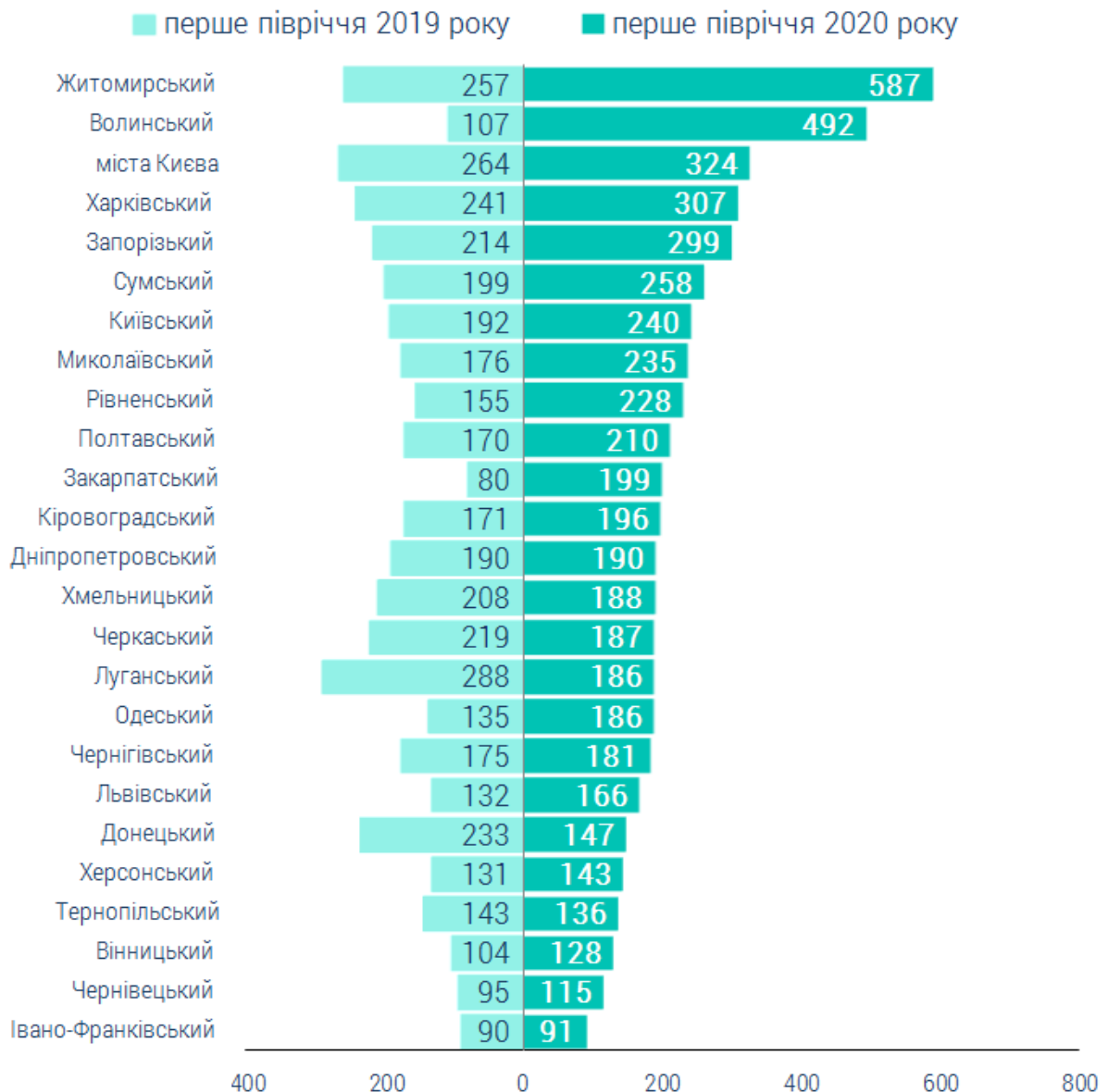
адміністративними судами в першому півріччі 2020 року

Середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду становила **229** одиниць проти 183 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Цей показник у розрізі окружних адміністративних судів наведено на *гістограмі 3*.

Гістограма 3

Середня кількість справ і матеріалів, розглянутих одним суддею окружного адміністративного суду в першому півріччі 2019–2020 років

Як свідчать дані *гістограми 3*, найбільша середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею спостерігається в Житомирському (587) та Волинському окружних адміністративних судах (492). Середні показники розглянутих справ і матеріалів одним суддею цих судів *у 2,6 та 2 рази перевищують* усереднений показник розглянутих справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду (229).

Потрібно наголосити, що при найбільших показниках середньої кількості розглянутих справ і матеріалів одним суддею цих судів середні показники справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді цих судів, також є найбільшими.

Найменша середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею спостерігається в Івано-Франківському (91) та Чернівецькому (115) окружних адміністративних судах. Середні показники кількості розглянутих справ і матеріалів до цих судів *у 2,5 та 2 рази менші*, ніж усереднений показник розглянутих справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду (229).

Середні показники надходження справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді цих судів, також були найменшими серед окружних адміністративних судів.

У звітному періоді на розгляд однієї справи суддя окружного адміністративного суду в середньому витрачав **84** дні, у першому півріччі 2019 року – 73 дні.

Одним із доцільних і об'єктивних показників, який дає можливість оцінити, наскільки успішно суд працює над розглядом справ, є показник відсотка розгляду справ, методика розрахунку якого затверджена рішенням Ради суддів України від 2 квітня 2015 року № 28 відповідно до Системи оцінювання роботи суду: стандарти, критерії, показники та методи (СОРС).

Оцінювання судів у цій частині здійснюється за такими критеріями:

- 84 % і нижче – тривожний показник;
- 85–95 % – насторожуючий показник;
- 96–102 % – нейтральний показник;
- 103 % і більше – передова практика.

Аналіз стану здійснення правосуддя

адміністративними судами в першому півріччі 2020 року

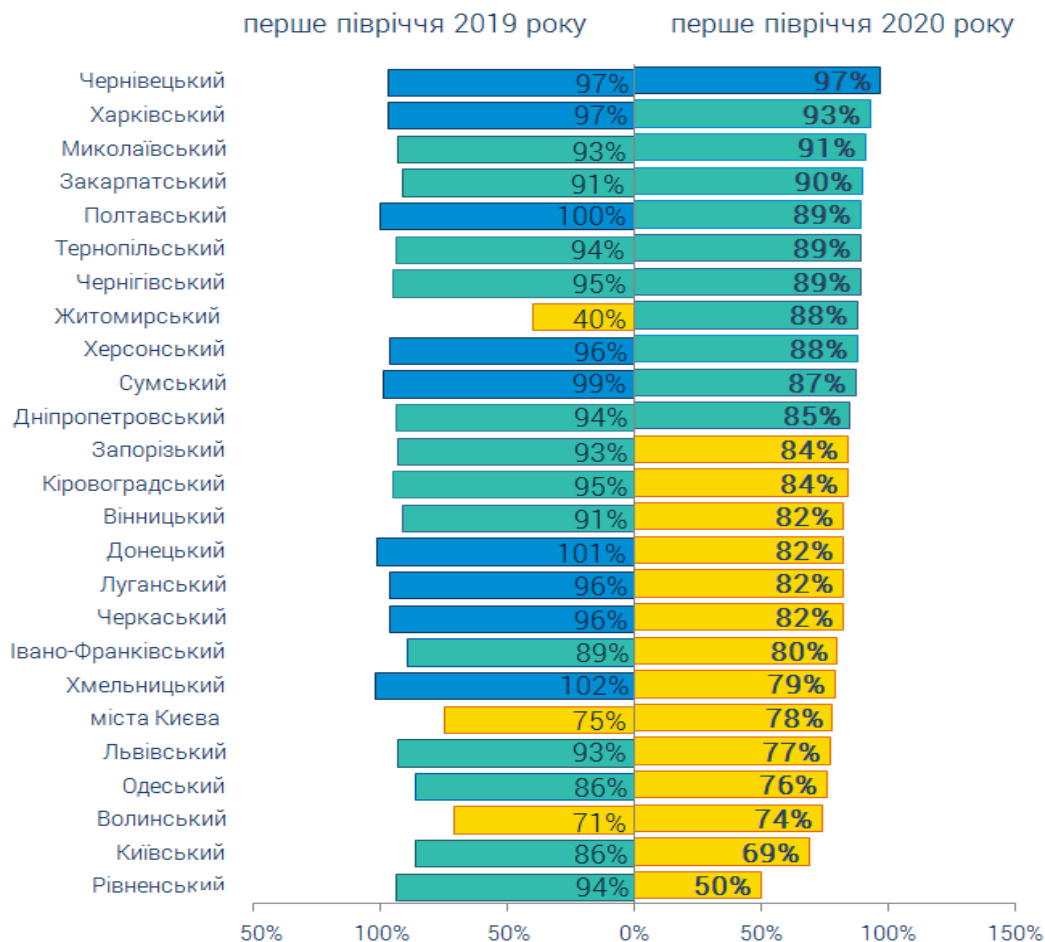
Рекомендованим стандартом цього показника є рівень 96–103 %, тобто від нижчого нейтрального значення до початкових значень передової практики.

У першому півріччі 2020 року показник відсотка розгляду справ окружних адміністративних судів був насторожуючим і становив **81 %**. У першому півріччі 2019 року цей показник був також насторожуючим і відповідав 86 %. Зменшення у звітному періоді цього показника (**-5 %**) порівняно з першим півріччям 2019 року свідчить про тенденцію до накопичення в окружних адміністративних судах нерозглянутих справ і матеріалів.

Цей показник у розрізі окружних адміністративних судів наведено на *гістограмі 4*.

Гістограма 4

Відсоток розгляду справ окружними адміністративними судами в першому півріччі 2019–2020 років

Станом на 1 липня 2020 року в місцевих адміністративних судах не розглянуто **102 156 (44 %)** справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 73 612, або 39 %, у першому півріччі 2019 року.

Станом на 1 липня 2020 року в окружних адміністративних судах залишилися невіршеними **87 480** справ і матеріалів (**44%**) проти 58 423, або 41 %, у першому півріччі 2019 року.

На кінець звітного періоду в місцевих адміністративних судах з **81 751** нерозглянутої справи відкладено розгляд у **6190 (8 %)** справах проти 5292, або 9 %, у першому півріччі 2019 року. У загальній кількості справ, у яких розгляд відкладено, **1450** справ перебуває в провадженні з тривалістю розгляду понад шість місяців, **429** справ – понад один рік і **352** – понад два роки. У першому півріччі 2019 року ці показники становили відповідно 931, 509 і 341 справу.

Із **73 237** справ, не розглянутих у першому півріччі 2020 року окружними адміністративними судами, відкладено розгляд **3964 (5 %)**. У першому півріччі 2019 року із 49 855 справ відкладено розгляд у 3010 (6 %) справах, що вказує на **зменшення на 1 %** цього показника у звітному періоді. З них **989** справ перебувають у провадженні з тривалістю понад шість місяців, **209** справ – понад один рік і **116** – понад два роки. Привертає увагу те, що в першому півріччі 2019 року в цих судах 577 справ перебували в провадженні понад шість місяців, 229 – понад один рік і 124 – понад два роки.

Відсоток справ і матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад один рік, становив **9 %**, що відповідає аналогічному показнику першого півріччя 2019 року.

Також станом на 1 липня 2020 року не знайшли вирішення:

353 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **43 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 417 заяв, або 40 %, у першому півріччі 2019 року;

2926 клопотань, подань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень, або **14 %** матеріалів, що перебували на розгляді, проти 2534 (15 %) одиниць у першому півріччі 2019 року;

37 заява про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви та про відновлення втраченого судового провадження, або **5 %**. У першому півріччі 2019 року не розглянуто 47 таких матеріалів, або 6 %;

9 судових доручень, або **12 %** доручень, що перебували на розгляді, проти 20 одиниць (20 %) у першому півріччі 2019 року;

8 заяв про відвід судді, або **2 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 22 (5 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

1.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами

Як уже було зазначено, у першому півріччі 2020 року загальна кількість розглянутих місцевими адміністративними судами справ і матеріалів становила **131 053** одиниці проти 115 351 одиниці в першому півріччі 2019 року.

Відносний показник розглянутих справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, у звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився на 10 %** і становив **66 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів (**86 262**) проти 56 % (64 189) у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітнього періоду окружні адміністративні суди розглянули **110 426** справ і матеріалів проти 85 294 одиниць у першому півріччі 2019 року. При **збільшенні на 29 %** абсолютного показника розглянутих справ і матеріалів відносний показник справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився на 14 %** та становив **67 %** (**74 083**) проти 53 % (45 353).

Характеризуючи показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами, треба детально зупинитися на результатах розгляду позовних заяв і справ.

Кількість справ, розглянутих місцевими адміністративними судами у першому півріччі 2020 року, становить **92 276** одиниць проти 76 140 одиниць у першому півріччі минулого року. З них із задоволенням позову розглянуто **72 022**

справи, або **78 %** розглянутих справ. Цей показник у першому півріччі минулого року становив 53 735 одиниць, або 71 %.

Наведені показники свідчать, що при більшій кількості розглянутих місцевими адміністративними судами справ по суті відносний показник справ, у яких позовні вимоги задоволено, **збільшився на 7 %**.

Окружні адміністративні суди розглянули **78 300** справ проти 56 418 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них із задоволенням позову розглянуто **62 308** справ, або **80 %** розглянутих справ. У першому півріччі минулого року цей показник становив 39 369 одиниць (70 %).

Упродовж першого півріччя 2020 року під час підготовчого провадження місцеві адміністративні суди розглянули **1147** справ проти 1561 справи в першому півріччі 2019 року, у порядку письмового провадження – **47 334** справи проти 31 327, у порядку спрощеного провадження – **58 454** справи проти 39 224.

З них окружні адміністративні суди під час підготовчого провадження розглянули **1027** справ проти 1292, у порядку письмового провадження – **44 783** справи проти 27 713, у порядку спрощеного провадження – **52 270** справ проти 31 623.

Упродовж звітнього періоду місцеві адміністративні суди розглянули **15 178** справ з фіксуванням судового процесу технічними засобами проти 25 140 справ у першому півріччі 2019 року. З них **11 311** справ розглянули окружні адміністративні суди проти 18 904 справ.

У звітньому періоді місцеві адміністративні суди проводили судові засідання в режимі відеоконференції під час розгляду **895** справ проти 1182 справ у порівнюваному періоді. З них окружні адміністративні суди розглянули **621** справу проти 827 одиниць у першому півріччі 2019 року.

У звітньому періоді **73 %** справ і матеріалів (**95 829**) місцеві адміністративні суди розглянули у строк, що не перевищив трьох місяців. Щодо **21 % (27 931)** термін розгляду перевищив три місяці. Відсоток справ, у яких термін розгляду перевищив один рік, становив **4 % (5495)**, понад два роки – **1 % (846)** та понад три роки – **1 % (953)** справ і матеріалів. У звітньому періоді порівняно з першим півріччям 2019 року спостерігається **зменшення на 5 %** кількості справ, строк розгляду яких не

перевищив трьох місяців, та **збільшення на 3 та 1 %** кількості справ, розгляд яких перевищив відповідно три місяці та два роки.

У термін, що не перевищив трьох місяців, окружні адміністративні суди розглянули **73 %** справ і матеріалів (**80 868**), у **21 %** (**23 137**) справ і матеріалів провадження тривало понад три місяці, у **4 %** (**4932**) – понад один рік, в **1 %** (**634**) – понад два роки та в **1 %** (**856**) – понад три роки.

У першому півріччі 2020 року порівняно з першим півріччям 2019 року в окружних адміністративних судах спостерігається **збільшення на 3 %** відносного показника справ і матеріалів, строк розгляду яких перевищив три місяці (18 %, 15 594), та **на 1 %** – строк розгляду яких тривав понад один рік (3 %, 2209). Відносний показник справ і матеріалів, розглянутих упродовж трьох місяців, **зменшився на 5 %** (78 %, 66 415). Кількість розглянутих у першому півріччі 2019 року справ і матеріалів, розгляд яких перевищив три роки, становила 384 одиниці.

Аналіз розгляду інших видів справ і матеріалів свідчить про таке.

Місцеві адміністративні суди розглянули **465** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **57 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 623 (60 %) заяв у першому півріччі 2019 року. З них задоволено **68** заяв, або **15 %** розглянутих заяв, проти 246 заяв (39 %).

Також розглянуто **17 503** клопотання, подання, заяви, поданих у порядку виконання судових рішень, або **86 %** цих документів, що перебували на розгляді, проти 13 923 (85 %). З них задоволено **12 593** заяви (**72 %**) проти 10 050 (72 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж першого півріччя 2020 року місцеві адміністративні суди розглянули **614** заяв про забезпечення доказів, забезпечення позову до подання позовної заяви та заяви про відновлення втраченого судового провадження, або **95 %** цих документів, що перебували на розгляді, з яких задоволено **115** (**19 %**) розглянутих заяв. У першому півріччі 2019 року суди розглянули 760 заяв, або 94 %, з яких задоволено 252, або 33 % розглянутих заяв.

Крім цього, місцеві адміністративні суди в період, за який здійснюється аналіз, розглянули **68** судових доручень проти 78 доручень у першому півріччі 2019 року. З них виконано **43** судових доручення, або **63 %** загальної кількості розглянутих доручень. У першому півріччі 2019 року виконано 63 (81 %) цих доручень.

У першому півріччі 2020 року також розглянуто **359** заяв про відвід судді, або **98 %** цих документів, що перебували на розгляді, проти 414 (95 %). З них задоволено **6** заяв (**2 %**) проти 23 (6 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

2. Здійснення правосуддя апеляційними адміністративними судами

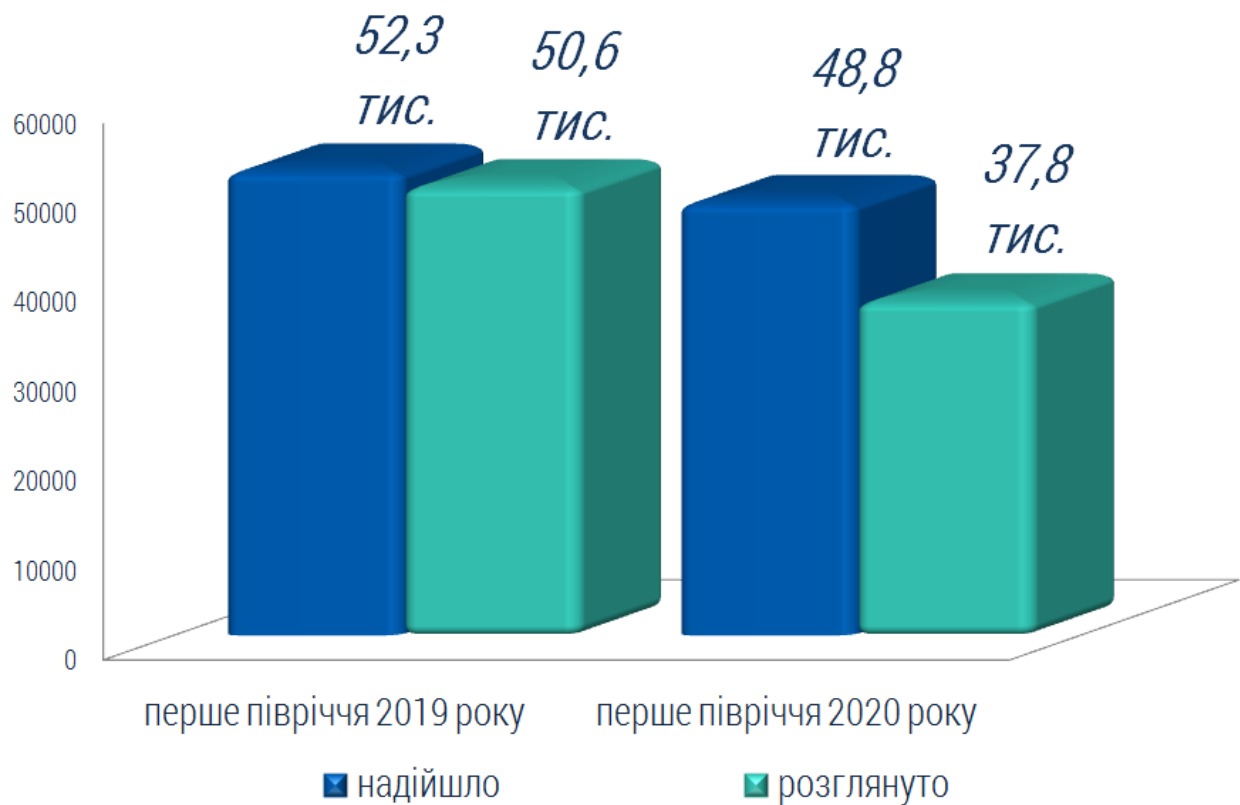
2.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів

У першому півріччі 2020 року до апеляційних адміністративних судів надійшло **48 830** справ і матеріалів проти 52 348 одиниць у першому півріччі 2019 року (- 7%).

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами в першому півріччі 2019–2020 років відображено на *гістограмі 5*.

Гістограма 5

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів
апеляційними адміністративними судами
в першому півріччі 2019–2020 років

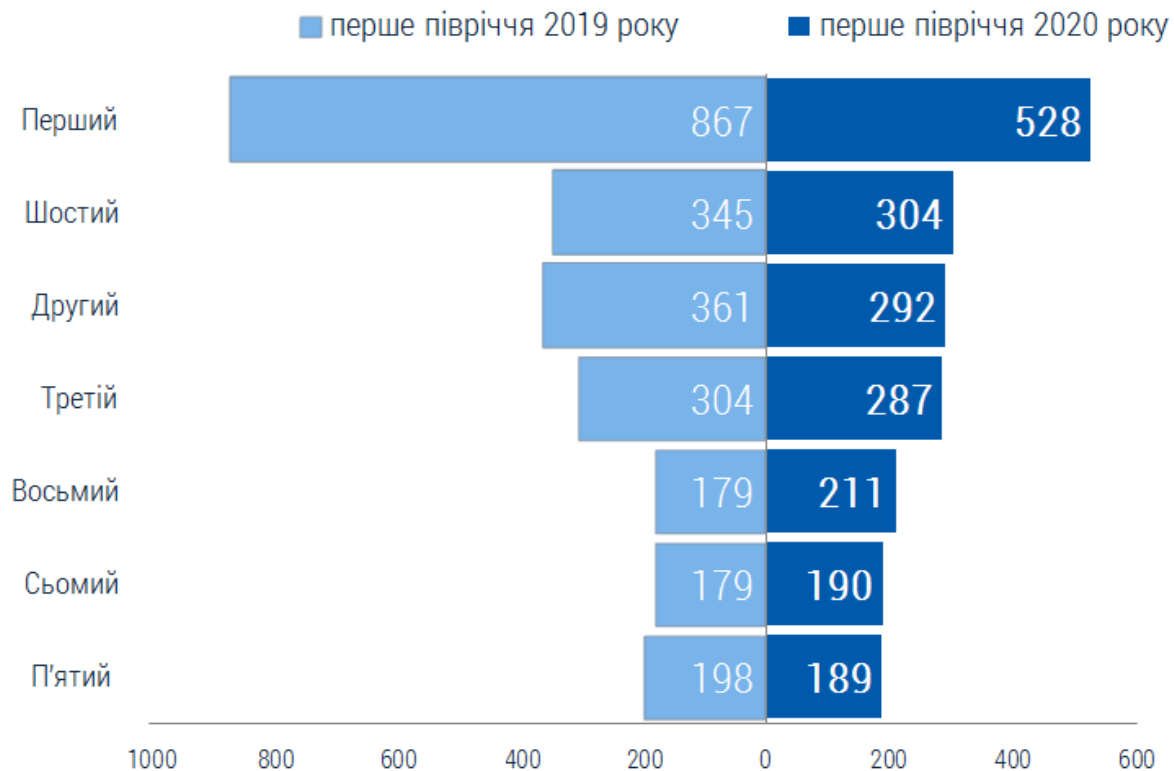
Наведені в *гістограмі 5* дані свідчать про зменшення абсолютних показників надходження та розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами, що вплинуло на навантаження суддів.

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у звітному періоді в розрахунку на одного суддю апеляційного адміністративного суду, становила **263** одиниці проти 294 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Цей показник у розрізі апеляційних адміністративних судів наведено на *гістограмі 6*.

Гістограма 6

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді апеляційного адміністративного суду в першому півріччі 2019–2020 років

За даними *гістограми 6*, у звітному періоді, як і в першому півріччі 2019 року, найбільший середній показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді, спостерігається в Першому апеляційному адміністративному суді (**528**), що *у 2 рази перевищує* усереднений показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді апеляційного адміністративного суду (**263**).

Найменші середні показники справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді, спостерігаються у П'ятому (**189**) та Сьомому (**190**) апеляційних адміністративних судах. Показники цих судів *у 1,4 раза* менші за усереднений показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді апеляційного адміністративного суду.

Серед справ і матеріалів, які надійшли на розгляд апеляційних судів, переважають справи за апеляційними скаргами. У звітному періоді їх кількість становила **48 179** справ проти 51 600 одиниць у першому півріччі 2019 року. Серед інших матеріалів, що надійшли до апеляційних адміністративних судів, – **31** позовна заява, **398** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, **93** заяви в порядку виконання судових рішень і **128** заяв про відвід судді.

З урахуванням справ і матеріалів, що залишилися нерозглянутими у попередньому періоді, на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **62 010** справ і матеріалів проти 64 310 справ і матеріалів у першому півріччі 2019 року.

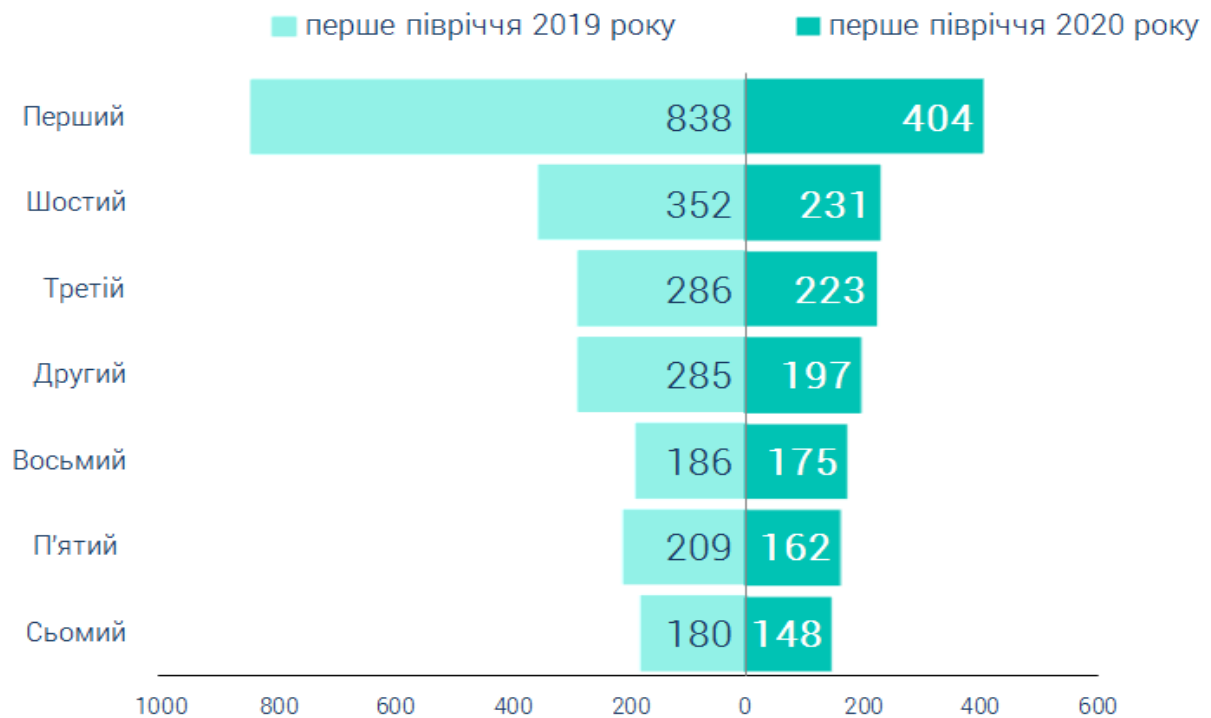
Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю апеляційного адміністративного суду становила **333** одиниці проти 361 одиниці у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді апеляційні адміністративні суди розглянули **37 821** справу та матеріали проти 50 604 справ і матеріалів у першому півріччі 2019 року.

Середній показник ухвалених судових рішень одним суддею апеляційного адміністративного суду становив **203** одиниці проти 284 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Цей показник у розрізі апеляційних адміністративних судів наведено на *гістограмі 7*.

Середня кількість справ і матеріалів, розглянутих одним суддею апеляційного адміністративного суду в першому півріччі 2019–2020 років

Дані *гістограми 7* свідчать, що у звітному періоді, так само як і в першому півріччі 2019 року, найбільша середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею спостерігається в Першому апеляційному адміністративному суді (**404**), що *у 2 рази перевищує* усереднений показник розглянутих справ і матеріалів одним суддею апеляційного адміністративного суду (**203**).

Найменша середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею спостерігається у Сьомому (**148**) та П'ятому (**162**) апеляційних адміністративних судах, що *у 1,4 та 1,2 рази менше* за середній показник.

Заслуговує на увагу те, що при найвищих середніх показниках надходження та розгляду справ і матеріалів одним суддею Першого апеляційного адміністративного суду кількісний склад суддів, що мають повноваження щодо розгляду судових справ, становить **48 %** штатної чисельності цього суду. У Другому апеляційному адміністративному суді фактична кількість суддів, що здійснювали правосуддя, відповідала **64 %** штатної чисельності цього суду.

Аналіз стану здійснення правосуддя

адміністративними судами в першому півріччі 2020 року

В інших апеляційних адміністративних судах кількість суддів, які здійснювали правосуддя, коливалася в межах **71–86 %** штатної чисельності.

У звітному періоді на розгляд однієї справи суддя апеляційного адміністративного суду в середньому витрачав **80** днів проти 42 днів у першому півріччі 2019 року.

Оцінюючи ефективність роботи апеляційних судів за допомогою відсотка розгляду справ, потрібно зазначити, що порівняно з першим півріччям 2019 року цей показник зазнав змін у бік зменшення з 97 до **77 %** та є критичним і вказує на накопичення залишку в апеляційних адміністративних судах.

Цей показник у розрізі апеляційних адміністративних судів наведено на *гістограмі 8*.

Гістограма 8

Відсоток розгляду справ апеляційними адміністративними судами в першому півріччі 2019–2020 років

Дані *гістограми 8* указують на те, що відсоток розгляду справ шести із семи апеляційних адміністративних судів коливався в межах **68–83 %** та був тривожним. У першому півріччі 2019 року тривожний показник спостерігався лише в одному із семи апеляційних адміністративних судів – Другому апеляційному адміністративному суді (79 %).

Заслужують на увагу показники П'ятого (**86 %**) і Восьмого (**83 %**) апеляційних адміністративних судів, які в першому півріччі 2019 року були передовими та становили відповідно 105 і 104 %.

У звітному періоді показники Шостого, Першого та Сьомого апеляційних адміністративних судів коливалися в межах **76–78 %**. У першому півріччі 2019 року показники цих судів перебували в межах рекомендованого стандарту (96 % і більше) та становили відповідно 102, 97 і 101 %.

Отже, оцінюючи ефективність роботи апеляційних адміністративних судів за допомогою відсотка розгляду справ, у звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року спостерігається зменшення цього показника в усіх апеляційних адміністративних судах, що вказує на стрімке накопичення залишку в цих судах.

На кінець звітної періоду **24 189** справ і матеріалів, або **39 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді в апеляційних адміністративних судах, не знайшли свого вирішення. У першому півріччі 2019 року цей показник був **меншим на 18 %** та становив 13 706, або 21 %.

2.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами

Як уже було зазначено, у першому півріччі 2020 року апеляційні адміністративні суди розглянули **37 821** справу та матеріали, або **61 %** справ і матеріалів, що перебували на розгляді. У **6962** справах і матеріалах, або **18 %** розглянутих справ і матеріалів, вимоги заявників задоволено, що **на 1 % більше** порівняно з першим півріччям 2019 року (8652 справи та матеріали, або 17%).

Серед цих справ і матеріалів переважають справи за апеляційними скаргами. У звітному періоді апеляційні адміністративні суди розглянули **23 214** справ за апеляційними скаргами проти 25 591 справи у першому півріччі 2019 року. З них у **6879** справах, або **30 %** розглянутих справ, рішення судів першої інстанції змінено чи скасовано, що **на 3 % менше** порівняно з першим півріччям 2019 року (8472, або 33%).

Аналіз даних за видами оскаржуваного рішення показує, що апеляційні адміністративні суди переглянули **19 921** рішення (постанову) місцевих адміністративних судів, або **86 %** загальної кількості переглянутих судових рішень, проти 22 000 (86 %) і **3293** ухвали (**14 %**) проти 3591 (14 %) одиниці в першому півріччі 2019 року.

За результатами апеляційного перегляду рішень (постанов):

14 496 рішень (постанов), або **73 %** загальної кількості переглянутих рішень (постанов), залишено без змін проти 15 027 рішень (постанов), або 68 % у першому півріччі 2019 року;

5425 рішень (постанов), або **27 %** змінено чи скасовано. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 6973 рішення (постанови), або 32 %.

Отже, у звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року спостерігається **зменшення на 5 %** частки змінених чи скасованих рішень (постанов), за рахунок чого кількість рішень (постанов), залишених без змін, **збільшилася на 5 %**.

За результатами апеляційного перегляду ухвал місцевих адміністративних судів:

1839 ухвал, або **56 %** загальної кількості переглянутих ухвал, залишено без змін проти 2092 (58 %) одиниць у першому півріччі 2019 року;

1454 ухвали, або **44 %** загальної кількості переглянутих ухвал, змінено чи скасовано проти 1499 (42 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

Статистичні дані свідчать, що у звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року відносний показник змінених чи скасованих ухвал **збільшився на 2 %**, у зв'язку із чим відбулося **зменшення на 2 %** частки постанов, залишених без змін.

Упродовж першого півріччя 2020 року апеляційні адміністративні суди розглянули **6577** справ із фіксуванням судового процесу технічними засобами проти 11 136 справ у першому півріччі 2019 року, **12 286** – у порядку письмового провадження проти 9364 одиниць і **869** одиниць у режимі відеоконференції проти 1130 справ у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді **88 %** справ і матеріалів (**33 135**) апеляційні адміністративні суди розглянули в термін, що не перевищив три місяці (92 % (46 394) у першому півріччі 2019 року) та **12 % (4469)** справ і матеріалів розглянуто у строк понад три місяці (8 % (4210) у першому півріччі 2019 року). Кількість справ, розгляд яких тривав понад один рік, становила **217** одиниць.

Потрібно зауважити, що у звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року **на 4 % збільшився** відносний показник справ і матеріалів, розглянутих у строк понад три місяці, у зв'язку із чим спостерігається відповідне зменшення відносної кількості справ і матеріалів, розглянутих у тримісячний термін.

Також упродовж першого півріччя 2020 року на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **32** позовних заяви та справи. З них у звітному періоді розглянуто **26** позовних заяв і справ.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **6** заяв.

У досліджуваному періоді у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувала **491** заява проти 326 заяв у першому півріччі 2019 року. Розглянуто **317** заяв, або **65 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 140 заяв, або 43 %, у першому півріччі минулого року.

На кінець звітного періоду не розглянуто **174** заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **35 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 186 заяв, або 57 %, у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **108** заяв у порядку виконання судових рішень. З них розглянуто **50** заяв, з яких **6** заяв задоволено. В аналогічному періоді 2019 року на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало 32 заяви в порядку виконання судових рішень. З них розглянуто 18 заяв, з яких задоволено 2 заяв.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **58** заяв у порядку виконання судових рішень проти 14 таких заяв станом на 1 липня 2019 року.

Упродовж звітнього періоду на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **128** заяв про відвід судді. З них **120** заяв розглянуто, **1** з яких задоволено.

На кінець звітнього періоду не розглянуто **8** заяв про відвід судді.

3. Здійснення правосуддя

Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду

3.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів

Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді

У першому півріччі 2020 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **16 430** справ і матеріалів. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 18 726 одиниць (-12 %).

Тобто в першому півріччі 2020 року до одного судді Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді в середньому надійшло **335** справ і матеріалів проти 382 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Серед справ і матеріалів, що надійшли до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, домінують касаційні скарги. Їх кількість становила **16 051** одиницю. Серед інших матеріалів, що надійшли до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, **166** позовних заяв, **18** подань у типових справах, **8** справ за апеляційними скаргами, **38** подань про визначення

підсудності, **50** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та **99** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **43 424** справи та матеріали.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, у розрахунку на одного суддю Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становила **886** одиниць проти 1114 таких справ і матеріалів у першому півріччі 2019 року.

Упродовж досліджуваного періоду судді Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді ухвалили **21 541** судові рішення, якими завершено розгляд справ і матеріалів.

Середній показник ухвалених судових рішень одним суддею Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становив **440** одиниць проти 450 таких рішень у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року відсоток розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду (співвідношення розглянутих і зареєстрованих справ) становить **131 %** проти 118 % у першому півріччі 2019 року. Такий відсоток свідчить про розгляд великого обсягу справ і матеріалів, переданих із Вищого адміністративного суду України та Верховного Суду України.

На кінець звітного періоду не розглянуто **21 720** справ і матеріалів, або **50 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 31 948 одиниць, або 59 %, станом на 1 липня 2019 року.

3.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої та апеляційної інстанцій

Упродовж першого півріччя 2020 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як до суду першої інстанції надійшло **166** позовних заяв і справ проти 353 таких документів у першому півріччі 2019 року. З них **153** позовних заяви щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів і **13** позовних заяв інших категорій.

З урахуванням кількості нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **438** позовних заяв і справ зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів проти 594 одиниць у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **148** позовних заяв і справ цієї категорії, або **34 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 278 позовних заяв і справ, або 47 %, у першому півріччі 2019 року. З них **45** позовних заяв, або **30 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **32 (22 %)** – відмовлено у відкритті провадження у справі, **3** – передано за підсудністю та **68 (46 %)** адміністративних справ розглянуто. У **18** справах закрито провадження та щодо **3** справ ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. По суті розглянуто **47** справ. Позовні вимоги задоволено у **19** справах, або **40 %** справ, розглянутих по суті.

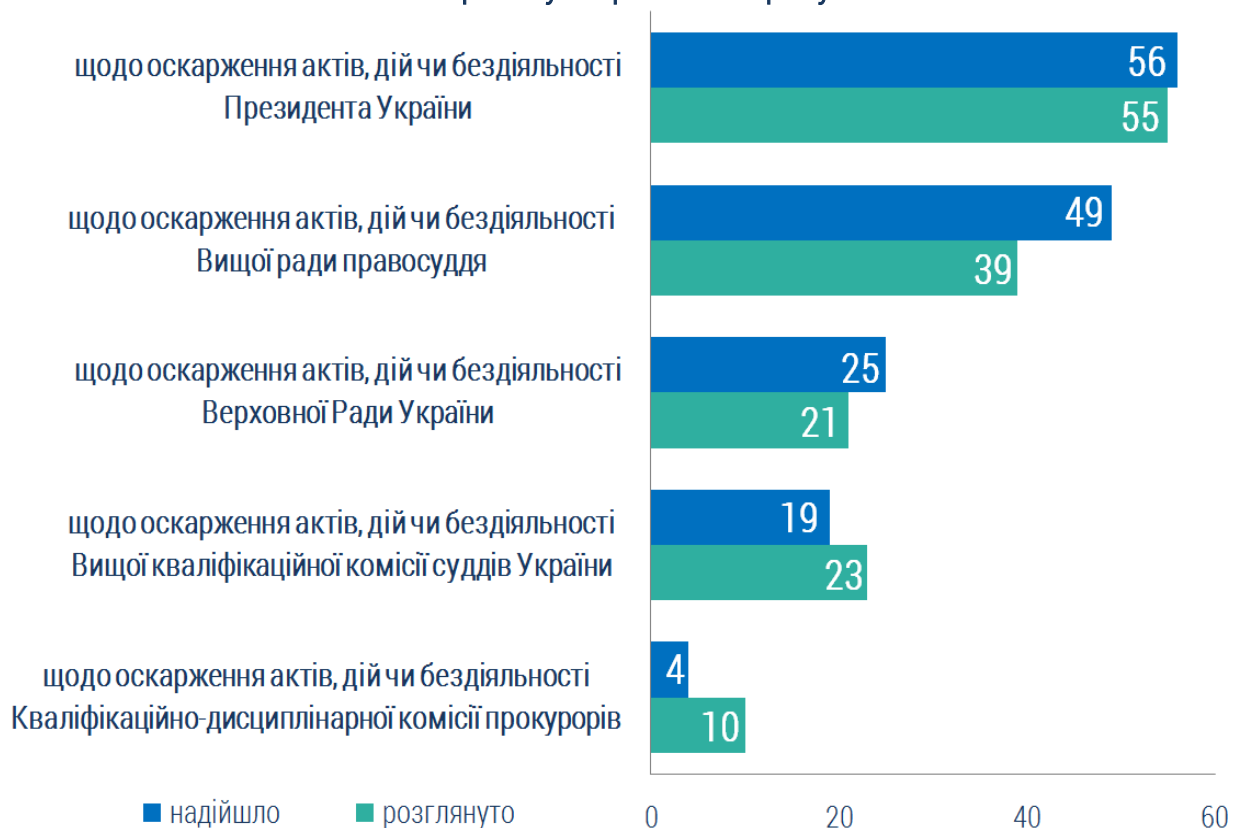
У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився** показник повернутих позовних заяв, із 24 до **30 %** та відсоток розглянутих справ, у яких позов задоволено, з 18 до **40 %**. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з першим півріччям 2019 року не змінився.

На кінець звітної періоду не розглянуто **289** позовних заяв і справ цієї категорії, або **66 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 315 позовних заяв і справ, або 53 %, у першому півріччі 2019 року.

Загальні показники надходження та розгляду позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої інстанції в першому півріччі 2020 року відображено на *гістограмі 9*.

Гістограма 9

Показники надходження та розгляду позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої інстанції в першому півріччі 2020 року

Надходження та результати розгляду цих справ за суб'єктним складом відповідачів характеризуються такими показниками.

У звітному періоді надійшло **25** позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради (32 – у першому півріччі 2019 року).

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **37** позовних заяв (56 – у першому півріччі 2019 року).

Упродовж звітного періоду розглянуто **21** позовну заяву та справи, або **57 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 31 одиницю, або 55 %, з яких **3** позовних заяви, або **14 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **12** позовних заяв (**57 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, розглянуто **5** справ (**24 %**). З них по суті розглянуто **4** справи. Позовні вимоги задоволено в **3** справах та в **1** справі позов залишено без розгляду.

У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року показник повернутих позовних заяв у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України **зменшився** із 55 до **14 %**. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився на 25 %**.

На кінець звітного періоду не розглянуто **16** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді (**43 %**), проти 25 (44%) у першому півріччі 2019 року.

Щодо актів, дій чи бездіяльності Президента України в першому півріччі 2020 року надійшло **56** позовних заяв (69 – у першому півріччі 2019 року).

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **135** позовних заяв і справ проти 139 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду розглянуто **55** позовних заяв і справ, або **41 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 58 (42 %) одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **22** позовних заяви, або **40 %**

розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **6** позовних заяв (**11 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, **1** – передано за підсудністю та розглянуто **26** справ (**47 %**). Із загальної кількості розглянутих справ вирішено по суті **15** справ, з яких позовні вимоги задоволено в **4** справах, у **10** справах закрито провадження та в **1** справі ухвалено рішення про залишення позову без розгляду.

У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, **зменшився** із 34 до **11 %**. Відсоток розглянутих у звітному періоді справ **збільшився** з 24 до **47 %**.

На кінець звітного періоду не розглянуто **80** позовних заяв і справ (**59 %**) проти 81 (58 %) одиниць в першому півріччі 2019 року.

Щодо актів, дій або бездіяльності Вищої ради правосуддя, то у звітному періоді надійшло **49** позовних заяв (79 – у першому півріччі 2019 року). З них **19** позовних заяв (**39 %**) – про звільнення судді з посади, **7** (**14 %**) – про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді, **2** (**4 %**) – про притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурора та **1** – про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **110** позовних заяв і справ проти 145 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж цього періоду розглянуто **39** позовних заяв і справ, або **35 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 78 одиниць (54 %). З них **8** позовних заяв, або **21 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **11** позовних заяв (**28 %**) відмовлено у відкритті провадження та розглянуто **20** справ (**51 %**). По суті вирішено **19** справ, з яких позов задоволено у **8** справах. В **1** справі закрито провадження.

У першому півріччі 2020 року порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився** відносний показник повернутих позовних заяв зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя – з 15 до **21 %** та відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, – з 18 до **28 %**.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **70** позовних заяв і справ, або **64 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 67 (46 %) документів у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року щодо актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подано **19** позовних заяв (94 – у першому півріччі 2019 року). З них **6** позовних заяв (**32 %**) – щодо оскарження рішень, ухвалених за результатами проведення кваліфікаційного оцінювання.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувала **131** позовна заява та справи проти 203 таких документів у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду розглянуто **23** позовних заяви та справи, або **18 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 80 (39 %) одиниць у першому півріччі 2019 року. **11** позовних заяв, або **48 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **2** позовних заяв (**9 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, розглянуто **10** справ (**43 %**). У **7** справах провадження закрито, щодо **1** справи ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та по суті вирішено **2** справи. Позов задоволено в **1** справі.

У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 роком **збільшився** відносний показник повернутих позовних заяв щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – із 16 до **48 %**.

На кінець звітного періоду не розглянуто **108** позовних заяв і справ, або **82 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 123 (61 %) позовних заяв і справ у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року щодо актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів надійшло **4** позовних заяви (32 – у першому півріччі 2019 року).

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **25** позовних заяв і справ проти 50 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду розглянуто **10** позовних заяв і справ, або **40 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 31 (62 %) одиницю. З них **1** позовну заяву повернуто, щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження, **1** – передано за підсудністю та по суті вирішено **7** справ. Позов задоволено у **3** справах.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **15** позовних заяв і справ, або **60 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, що **на 22 % більше** порівняно з першим півріччям 2019 року (19, або 38 %).

У першому півріччі 2020 року на розгляді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду перебувало **12** позовних заяв інших категорій. З них **1** позовну заяву повернуто та **9** заяв передано за підсудністю.

На кінець звітного періоду не розглянуто **2** позовних заяви.

У досліджуваному періоді до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду із судів першої інстанції надійшло **18** подань у типових справах проти 13 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **17** подань зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики (6 – у першому півріччі 2019 року) та **7** – зі спорів з відносин публічної служби (2 – у першому півріччі 2019 року).

З урахуванням кількості нерозглянутих подань на початок звітного періоду в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **23** таких подання. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 16 одиниць.

У звітному періоді розглянуто **18** подань у типових справах, або **78 %** загальної кількості подань, що перебували на розгляді, проти 13 (81 %) подань у першому півріччі 2019 року. З них щодо **14** подань у відкритті провадження у зразковій справі відмовлено. На підставі **4** подань справи вирішено по суті, із них вимоги задоволено у **2** справах.

На кінець звітної періоду не розглянуто **5** подань проти 3 одиниць у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **4** справи за апеляційними скаргами у справах щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності та **4** апеляційних скарги в справах інших категорій.

З урахуванням нерозглянутих справ на розгляді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду загалом перебувало **7** справ зі спорів щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності (4 – у першому півріччі 2019 року) та **6** справ інших категорій.

Упродовж звітної періоду розглянуто **5** справ (3 – у першому півріччі 2019 року) за апеляційними скаргами у справах щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності. З них у **3** справах судові рішення залишено без змін та у **2** справах судові рішення скасовано з ухваленням нових судових рішень.

У першому півріччі 2020 року Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **3** справи за апеляційними скаргами у справах інших категорій. З них в **1** справі апеляційну скаргу повернуто та у **2** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень, з яких в **1** справі судові рішення залишено без змін та в **1** справі скасовано.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **2** справи за апеляційними скаргами щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності та **7** справа іншої категорії.

У звітному періоді на розгляді суддів Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді перебувало **5** заяв про перегляд судових рішень Вищого адміністративного суду України, ухвалених ним як судом першої інстанції, з яких станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **4** заяви.

3.3. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом касаційної інстанції

Як уже було зазначено, упродовж першого півріччя 2020 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду касаційної інстанції надійшла **16 051** касаційна скарга проти 18 112 скарг у першому півріччі 2019 року.

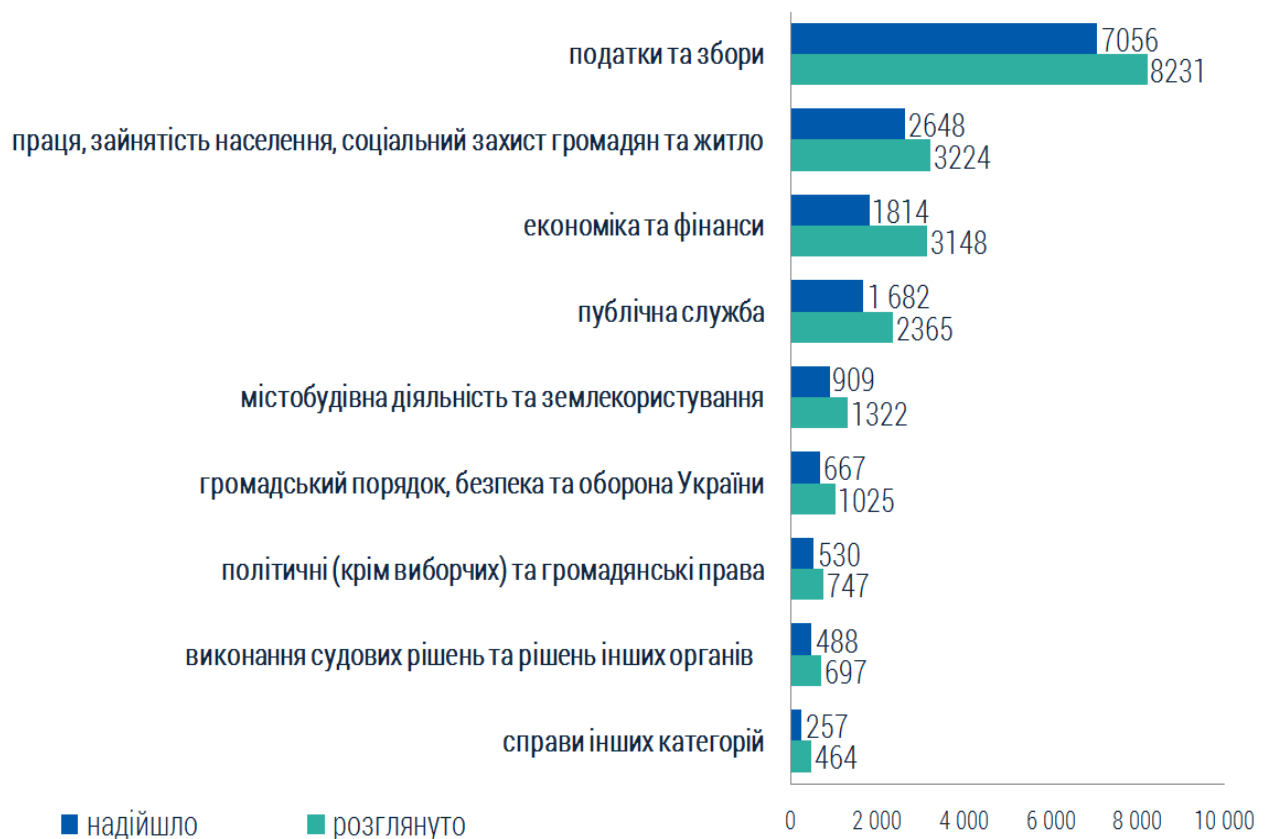
З урахуванням нерозглянутих касаційних скарг і справ на початок 2020 року на розгляді перебувало **42 724** касаційних скарги та справи проти 53 651 документа в першому півріччі 2019 року.

У періоді, що аналізується, суд розглянув **21 223** касаційних скарги та справи проти 21 474 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Показники надходження та розгляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду касаційних скарг і справ за категоріями в першому півріччі 2020 року відображено на *гістограмі 10*.

Гістограма 10

*Показники надходження та розгляду
Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду
касаційних скарг і справ за категоріями
в першому півріччі 2020 року*

Наведені показники вказують на те, що серед касаційних скарг, які надійшли та розглянуті Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду у звітному періоді, як і в першому півріччі 2019 року, домінують справи зі спорів, що виникають у податковій сфері. Питома вага касаційних скарг цієї категорії в загальній кількості касаційних скарг, які надійшли на розгляд, становила **44 %** (36 % – у першому півріччі 2019 року). Частка касаційних скарг у соціальних справах становила **16 %** (17 % – у першому півріччі 2019 року), з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики – **11 %** (12 % – у першому півріччі 2019 року).

Частина касаційних скарг зі спорів, що виникають з відносин публічної служби, та з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування становила відповідно **10 і 6 %**.

Питома вага касаційних скарг у справах інших категорій коливалася в межах до **4 %**.

Крім цього, наведені в гістограмі дані свідчать, що показник розглянутих справ і матеріалів перевищує показник надходження касаційних скарг у звітному періоді у всіх категоріях, що вказує на оперативний розгляд касаційних скарг і справ, що надійшли на розгляд у попередніх звітних періодах.

Станом на 1 липня 2020 року **21 347** касаційних скарг і справ, або **50 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, не розглянуто. Станом на 1 липня 2019 року цей показник становив 31 585, або 59 %.

За результатами розгляду повернуто **3536** касаційних скарг, або **17 %** загальної кількості розглянутих скарг і справ, що **на 1% менше**, ніж у першому півріччі 2019 року (3848, 18 %), та щодо **8779** касаційних скарг (**41 %**) відмовлено у відкритті провадження, що відповідає аналогічному показнику першого півріччя 2019 року (8874, 41 %).

Отже, упродовж першого півріччя 2020 року на стадії вирішення питання про відкриття касаційного провадження у справі розглянуто **12 315** касаційних скарг, або **58 %** загальної кількості ухвалених у касаційному порядку судових рішень, проти 12 722 касаційних скарг (59 %) у першому півріччі 2019 року.

Загальна кількість справ, розглянутих у касаційному порядку, становить **8908** одиниць, або **42 %** загальної кількості розглянутих у касаційному порядку касаційних скарг і справ, з яких у **8791** справі здійснено перегляд судових рішень у касаційному порядку.

Інформацію щодо показників змінених чи скасованих судових рішень апеляційних адміністративних судів із виокремленням їх частини в загальній кількості переглянутих судових рішень у першому півріччі 2019 року подано в **таблиці 1**.

Таблиця 1

*Співвідношення показників перегляду судових рішень
апеляційних адміністративних судів
та скасованих чи змінених у касаційному порядку
в першому півріччі 2019–2020 років*

Найменування апеляційного суду	Кількість судових рішень, переглянутих у касаційному порядку		Кількість судових рішень, які скасовано, змінено		Частина судових рішень, які скасовано чи змінено в касаційному порядку, у загальній кількості переглянутих		Динаміка
	<i>Перше півріччя</i>						
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
<i>Адміністративні (усього), з них:</i>	8629	8791	3454	3441	40%	39%	-1%
Перший	510	481	109	132	21%	27%	6%
Другий	976	1109	359	403	37%	36%	-1%
Третій	1202	1218	451	463	38%	38%	0%
Четвертий	3	0	1	0	33%	X	X
П'ятий	941	974	373	368	40%	38%	-2%
Шостий	2870	2636	1395	1137	49%	43%	-6%
Сьомий	561	700	234	304	42%	43%	1%
Восьмий	1210	1366	430	520	36%	38%	2%
<i>Загальні</i>	1	0	1	0	100%	X	X
РАЗОМ*	8630	8791	3455	3441	40%	39%	-1%

* з урахуванням переглянутих судових рішень Житомирського апеляційного адміністративного суду.

Як показують дані *таблиці 1*, у звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду найбільше переглянув рішень Шостого апеляційного адміністративного суду – **2636**, або **30 %** загальної кількості переглянутих рішень, проти 2870 (33%) рішень у першому півріччі 2019 року. Відсоток скасованих чи змінених рішень цього суду також був одним з найвищих та становив **43 %**, що **на 6 % менше** порівняно з першим півріччям 2019 року (49 %).

Частка переглянутих рішень П'ятого, Другого, Третього та Восьмого апеляційних адміністративних округів коливалася в межах **11–16 %**. Відсоток скасованих чи змінених рішень Другого та П'ятого апеляційних адміністративних судів порівняно з першим півріччям 2019 року **зменшився** відповідно на **1 і 2 %**.

Відсоток скасованих рішень Восьмого апеляційного адміністративного суду порівняно з першим півріччям минулого року **збільшився на 2 %**. Відносна кількість скасованих чи змінених рішень Третього апеляційного адміністративного суду порівняно з першим півріччям 2019 року змін не зазнала.

Питома вага переглянутих рішень Першого та Сьомого апеляційних адміністративних судів у загальній кількості переглянутих рішень становила відповідно **5 і 8%**. Примітно, що відносний показник скасованих чи змінених рішень цих судів порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився** відповідно **на 6 і 1 %**.

Динамічні зміни показників перегляду судових рішень за категоріями адміністративних справ у першому півріччі 2020 року подано в **таблиці 2**.

Таблиця 2

Співвідношення показників перегляду судових рішень і скасованих чи змінених у касаційному за категоріями адміністративних справ у першому півріччі 2019–2020 років

Категорія справи	Кількість судових рішень, переглянутих у касаційному порядку		Кількість судових рішень, які скасовано, змінено		Частина судових рішень, які скасовано, змінено в касаційному порядку, у загальній кількості переглянутих		
	перше півріччя						
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	Динаміка
Переглянуто рішень у справах, з них:	8630	8791	3455	3441	40%	39%	-1%
щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	133	369	59	132	44%	36%	-8%
щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	212	355	42	144	20%	41%	21%
що виникають з відносин публічної служби	785	1214	252	385	32%	32%	0%
з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	2037	1800	1237	888	61%	49%	-12%
з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	524	813	294	370	56%	46%	-10%
з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	3153	2190	979	770	31%	35%	4%
з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	1315	1141	435	412	33%	36%	3%
щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	336	593	105	244	31%	41%	10%
інші справи	135	316	52	96	39%	30%	-9%

Як показують дані *таблиці 2*, у звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду найбільше переглянув рішень у податкових справах – **2190**, або **25 %** загальної кількості переглянутих рішень, проти 3153 (37%) рішень у першому півріччі 2019 року. Із них **кожне третє** рішення було змінено чи скасовано (**770**). Також значна кількість переглянутих рішень припадає на справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики (**1800**, або **20 %**), з яких змінено чи скасовано **кожне друге** рішення.

Також у звітному періоді переглянуто велику кількість рішень у справах, що виникають з відносин публічної служби (**14%**) та з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та житлової політики (**13%**). У цих справах **кожне третє рішення** змінено чи скасовано.

Привертає увагу те, що **кожне друге** переглянуте рішення у справах із приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування, щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та у справах щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України було змінено чи скасовано, що потребує ретельного вивчення.

Питома вага справ інших категорій, у яких переглянуто рішення в касаційному порядку, становила **4–9%**.

У звітному періоді в загальній кількості переглянутих судових рішень у касаційному порядку **5350** судових рішень (**61 %**) залишено без змін (5175, або 60%, – у першому півріччі 2019 року) та **3441** судові рішення (**39 %**) змінено чи скасовано (3455, або 40%, – у першому півріччі 2019 року). Показники перегляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду судових рішень у касаційному порядку у першому півріччі 2020 року відображено на *діаграмі 1*.

Діаграма 1

*Показники перегляду
Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду
судових рішень у касаційному порядку
в першому півріччі 2020 року*

Серед рішень у **3099** справах, у яких Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив рішення про скасування рішень судів першої та/або апеляційної інстанцій, як і в першому півріччі 2019 року, домінують рішення, якими справи направлено на новий розгляд. Це – **1044** справи, або **34 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 955 (31 %) у першому півріччі 2019 року.

Другим за чисельністю є показник справ, у яких рішення скасовано з ухваленням нового рішення, – **688** справ, або **22 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 627 справ (20 %) у першому півріччі 2019 року.

У **482** справах (**16%**) судові рішення скасовано із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, проти 760 справ (24 %) у першому півріччі 2019 року.

Із скасуванням рішення суду апеляційної інстанції та залишенням у силі рішення суду першої інстанції розглянуто **459** справ, або **15 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 516 справ (17 %). Також у **359** справах, або у **12 %** справ, судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду проти 251 справи (8 %).

У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року показник справ, у яких рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду, направленням на новий розгляд та в яких ухвалено нові рішення, **збільшився** відповідно **на 4, 3 і 2%**. Відносний показник справ, у яких судові рішення скасовано із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, та справ, у яких скасовано рішення апеляційних судів із залишенням у силі рішення суду першої інстанції, **зменшився** відповідно **на 8 і 2%**.

Отже, Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду змінив або скасував майже кожне **друге рішення** місцевих та апеляційних адміністративних судів.

Упродовж досліджуваного періоду до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **50** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами проти 54 заяв у першому півріччі 2019 року. З урахуванням кількості заяв, не розглянутих на початок року, на розгляді суддів перебувало **56** заяв проти 64 одиниць у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **42** заяви проти 50 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **13** заяв (**31 %**) повернуто, щодо **23** заяв (**55%**) відмовлено у відкритті провадження та у **6** справах здійснено перегляд судових рішень.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **14** справ і заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами проти 14 одиниць станом на 1 липня 2019 року.

У звітному періоді на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **99** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами проти 9 заяв у першому півріччі 2019 року. З урахуванням кількості заяв, не розглянутих на початок року, на розгляді суддів перебувало **112** заяв.

Упродовж звітнього періоду розглянуто **50** заяв, з яких **10** заяв повернуто заявникам, щодо **30** – відмовлено у відкритті провадження, **3** – направлено за підсудністю, **3** – передано на розгляд Великої Палати Верховного Суду, в **1** справі закрито провадження та на підставі **3** заяв судові рішення переглянуто.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **56** заяв проти 4 одиниць станом на 1 липня 2019 року.

4. Загальні показники розгляду справ і матеріалів адміністративного судочинства Великою Палатою Верховного Суду

За даними статистичної звітності Великої Палати Верховного Суду, у першому півріччі 2020 року до Великої Палати Верховного Суду надійшло **433** справи та матеріали проти 1108 документів у першому півріччі 2019 року, з яких **228** одиниць, або **53 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства. У першому півріччі 2019 року цей показник становив 622 одиниці (56 %).

Отже, у звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року загальний показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, **зменшився у 2,6 рази**, а справ і матеріалів адміністративного судочинства – **у 1,4 рази**.

Серед справ і матеріалів адміністративного судочинства (**228**), що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, переважають справи за апеляційними скаргами на судові рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції. У звітному періоді їх кількість становила **119** одиниць, або **52 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, з яких **29** апеляційних скарг у зразкових справах. У першому півріччі

2019 року надійшло 220 справ за апеляційними скаргами (35 %), з яких 8 – у зразкових справах.

Серед інших справ і матеріалів адміністративного судочинства, що надійшли до Великої Палати Верховного Суду, – **25** касаційних скарг, які надійшли з Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, або **11 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, проти 319 одиниць, або 51 %, у першому півріччі 2019 року, **24** скарги – на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати, проти 31 скарга у першому півріччі 2019 року, **17** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 13 таких заяв у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді порівняно з першим півріччям 2019 року відносний показник апеляційних скарг, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, **збільшився** із 35 до **52 %**, а відносний показник касаційних скарг **зменшився** з 51 до **11 %**.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **1016** справ і матеріалів проти 1853 таких документи в першому півріччі 2019 року. З них **625** одиниць, або **62 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства проти 1117 одиниць (60 %) у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді судді Великої Палати Верховного Суду розглянули **621** справу та матеріали проти 1208 таких документів у першому півріччі 2019 року. З них **376** одиниць, або **61 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів, становлять справи адміністративного судочинства проти 666 (55 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

Із загальної кількості розглянутих справ і матеріалів адміністративного судочинства (**376**) **28** матеріалів, або **7 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів, повернуто, щодо **33 (9 %)** – відмовлено у відкритті провадження, у **10(3 %)** справах закрито провадження та **305(81 %)** справ розглянуто по суті.

У першому півріччі цього року порівняно з першим півріччям 2019 року відносний показник повернутих матеріалів *збільшився* з 5 до **7 %** та щодо яких відмовлено у відкритті провадження – з 5 до **9 %**. Відносний показник справ, розглянутих по суті, *зменшився* з 88 до **81 %**.

Станом на 1 липня 2020 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула **302** справи та матеріали проти 564 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **202** одиниці, або **67 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства, що *на 5 % менше*, ніж у першому півріччі 2019 року (406, або 72 %).

Як уже було зазначено, на розгляд Великої Палати Верховного Суду надійшло **119** апеляційних скарг про перегляд судових рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції. З них **88** апеляційних скарг надійшло у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (201 – у першому півріччі 2019 року), **29** апеляційних скарг подано у зразкових справах проти 8 скарг у першому півріччі 2019 року та **2** – у справах інших категорій.

З урахуванням апеляційних скарг, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляд Великої Палати Верховного Суду перебувало **270** апеляційних скарг і справ про перегляд судових рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції проти 342 одиниць у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді Велика Палата Верховного Суду розглянула **133** апеляційних скарги та справи зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, або **57 %** загальної кількості апеляційних скарг цієї категорії, що перебували на розгляді, проти 157 (49 %) одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **13** апеляційних скарг, або **10 %** розглянутих апеляційних скарг, повернуто (18, або 11 %, – у першому півріччі 2019 року) та розглянуто **120** справ, або **90 %** (137,

або 87 %, – у першому півріччі 2019 року). З них у **117** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень. За наслідками перегляду у **87** справах, або **74 %** загальної кількості справ, у яких судові рішення переглянуто, судові рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду залишено без змін, у **20 (17%)** – судові рішення скасовано та у **10** справах (**9 %**) судові рішення змінено. У першому півріччі 2019 року ці показники становили відповідно 103 (75 %), 29 (21 %) та 5 (4 %).

Із загальної кількості справ, у яких судові рішення скасовано, у **12** справах, або **60 %** загальної кількості справ, у яких рішення скасовано, ухвалено нові рішення, **що на 16 % менше**, ніж у першому півріччі 2019 року (22, або 76 %), у **7 (35%)** – судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі/залишенням заяви без розгляду проти 6 (21 %) рішень у першому півріччі 2019 року та в **1** справі судові рішення скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції проти 1 справи в першому півріччі 2019 року.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **99** апеляційних скарг і справ цієї категорії, або **42 %** апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді, проти 156 (49 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

За суб'єктним складом відповідачів розгляд апеляційних скарг характеризується такими показниками.

У звітному періоді надійшло **16** апеляційних скарг у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України проти 25 скарг у першому півріччі 2019 року.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **30** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України проти 39 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду розглянуто **17** апеляційних скарг і справ, або **57 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 20 скарг і справ у першому півріччі 2019 року. З них **4** апеляційних скарги, або **24 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто проти 5 (25 %) одиниць у

першому півріччі 2019 року та розглянуто **13** справ, або **76 %** (15, або 75 %, – у першому півріччі 2019 року). З них у **6** справах судові рішення залишено без змін, у **2** – судові рішення скасовано, у **3** – судові рішення змінено та у **2** справах закрито апеляційне провадження. За наслідками скасування судових рішень в **1** справі ухвалено нове судові рішення та в **1** справі судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду.

На кінець звітного періоду не розглянуто **13** апеляційних скарг і справ (**43 %**) проти 18, або 46 %, – у першому півріччі 2019 року.

У справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України в першому півріччі 2020 року надійшла **27** апеляційна скарга проти 23 скарг у першому півріччі 2019 року.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **49** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України проти 40 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж першого півріччя 2020 року розглянуто **31** апеляційну скаргу та справи, або **63 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 22 (55 %) скарг у першому півріччі 2019 року. З них **3** апеляційних скарги, або **10 %** розглянутих апеляційних скарг, повернуто, проти 3 (14 %) одиниць у першому півріччі 2019 року та у **28** справах, або **90 %**, здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 17 (77 %) справ у першому півріччі 2019 року. З них у **27** справі судові рішення залишено без змін (13 – у першому півріччі 2019 року), у **3** – судові рішення скасовано з ухваленням нових судових рішень (2 – у першому півріччі 2019 року) та у **4** справах судові рішення змінено проти **2** справ у першому півріччі 2019 року.

На кінець звітного періоду не розглянуто **17** апеляційних скарг і справ (**35 %**) проти 17 скарг і справ, або 43 %, у першому півріччі 2019 року.

У справах щодо оскарження актів, дій або бездіяльності Вищої ради правосуддя в першому півріччі 2020 року надійшло **28** апеляційних скарг проти 52 скарг у першому півріччі 2019 року.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **74** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя проти 92 скарг і справ у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді розглянуто **40** апеляційних скарг і справ, або **54 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 49 (53 %) одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **5** апеляційних скарг, або **13%** розглянутих апеляційних скарг, повернуто проти 5 (10 %) скарг у першому півріччі 2019 року та в **35** справах (**87 %**) здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 44 (90 %) одиниць у першому півріччі 2019 року. З них у **29** справах (**83 %**) судові рішення залишено без змін, у **5 (14 %)** – судові рішення скасовано та в **1** справі судові рішення змінено. За наслідками скасування судових рішень у **4** справах ухвалено нові судові рішення та в **1** справі судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду. У першому півріччі 2019 року за наслідками апеляційного перегляду судові рішення залишено без змін у 33 справах (75 %) та в 11 (25 %) справах судові рішення скасовано.

На кінець звітного періоду не розглянуто **34** апеляційних скарги та справи (**46 %**). У першому півріччі 2019 році – 41 апеляційну скаргу та справи (45 %).

У першому півріччі 2020 року у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подано **15** апеляційних скарг проти 73 скарг у першому півріччі 2019 року.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **64** апеляційних скарги та справи проти 109 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду розглянуто **36** апеляційних скарг і справ, або **56 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 46 (42 %) одиниць у першому півріччі 2019 року. З них **1** апеляційну скаргу повернуто (1 – у першому півріччі 2019 року) та розглянуто **35** справ проти 45 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них у **25** справах (**69 %**) судові рішення залишено без змін, у **8 (22 %)** – судові рішення скасовано, у **1** – судові рішення змінено та в **1** справі закрито апеляційне провадження. За наслідками скасування судових рішень у **2** справах ухвалено нові судові рішення та в **6** справах судові рішення

скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду. У першому півріччі 2019 року за наслідками апеляційного перегляду судові рішення залишено без змін у 34 справах (76 %) та в 11 (24 %) справах судові рішення скасовано.

На кінець звітного періоду не розглянуто **26** апеляційних скарг і справ (**41 %**) проти 60 (55 %) таких скарг і справ у першому півріччі 2019 року.

У звітному періоді у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів надійшло **8** апеляційних скарг проти 28 скарг у першому півріччі 2019 року.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **18** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів проти 40 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж звітного періоду розглянуто **9** справ за апеляційними скаргами. З них у **6** справах судові рішення залишено без змін, у **2** – судові рішення скасовано з ухваленням нових судових рішень та в **1** справі судові рішення змінено. У першому півріччі 2019 року розглянуто 20 апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів. З них 4 апеляційних скарги повернуто та в 16 справах здійснено перегляд судових рішень, з яких у 12 справах судові рішення залишено без змін і в 4 – судові рішення скасовано з ухваленням нових рішень.

На кінець звітного періоду не розглянуто **9** апеляційних скарг і справ проти 20 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Як уже було зазначено, у першому півріччі 2020 року до Великої Палати Верховного Суду надійшло **25** справ за касаційними скаргами проти 319 одиниць у першому півріччі 2019 року, з яких **5** справ з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства (3 – у першому півріччі 2019 року), **4** – з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики (61 – у першому півріччі 2019 року), **3** – з приводу забезпечення функціонування

органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції (23 – у першому півріччі 2019 року), **3** – зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики (16 – у першому півріччі 2019 року), **2** – щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав, **2** – з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування (154 – у першому півріччі 2019 року), **1** – з приводу охорони навколишнього природного середовища та **5** справ інших категорій (11 – у першому півріччі 2019 року).

З урахуванням нерозглянутих справ за касаційними скаргами на початок звітного періоду на розгляді перебувало **242** справи, що **у 2,8 рази менше**, ніж у першому півріччі 2019 року (669). З них **28 (12 %)** справ повернуто до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду проти 35 (11 %) справ у першому півріччі 2019 року та розглянуто **166** справ (**69 %**) проти 427 (64 %) одиниць у першому півріччі 2019 року.

Станом на 1 липня 2020 року **48** адміністративних справ за касаційними скаргами, або **20 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, не розглянуто проти 207 справ у першому півріччі 2019 року.

За результатами розгляду в **5** справах касаційне провадження закрито проти 4 одиниць у першому півріччі 2019 року та **161** справу розглянуто по суті проти 408 одиниць у першому півріччі 2019 року. З них у **81** справі, або **50 %** розглянутих справ, судові рішення залишено без змін та у **73** справах (**45 %**) судові рішення змінено чи скасовано. У першому півріччі 2019 року ці показники становили відповідно **199 (49 %)** та **209 (51 %)** справ.

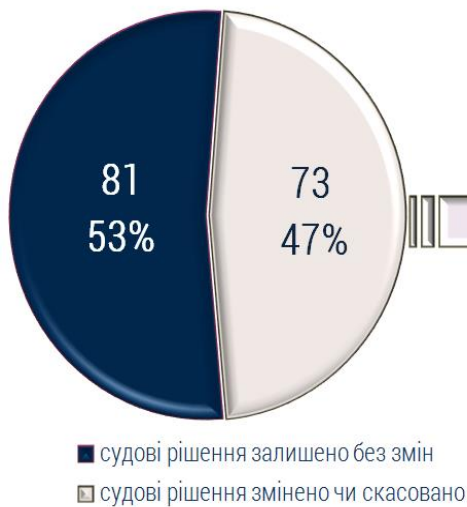
Отже, Велика Палата Верховного Суду змінила чи скасувала кожне **друге рішення** місцевих та апеляційних адміністративних судів.

Показники перегляду Великою Палатою Верховного Суду судових рішень у касаційному порядку в першому півріччі 2020 року відображено на **діаграмі 2**.

Діаграма 2

Показники перегляду Великою Палатою Верховного Суду судових рішень у касаційному порядку в першому півріччі 2020 року

Результати перегляду судових рішень у касаційному порядку

Результати скасування судових рішень

- з направленням справи для продовження розгляду
- із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду
- з ухваленням нового судового рішення
- з направленням справи на новий розгляд
- із залишенням у силі рішення суду першої інстанції

Серед **58** справ, у яких Велика Палата Верховного Суду ухвалила рішення про скасування рішень судів першої та / або апеляційної інстанцій, домінують справи, в яких закрито провадження в адміністративній справі або залишено заяви без розгляду. Це – **31** справа, або **53 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 108 справ (56 %) у першому півріччі 2019 року.

Другим за чисельністю є показник справ, у яких судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду, – **17** справ, або **27 %** справ, проти 42 справ (22 %) у першому півріччі 2019 року.

Із направленням справи на новий розгляд до суду першої або апеляційної інстанції розглянуто **5** справ (30 – у першому півріччі 2019 року), з ухваленням у справі нового рішення – **2** справи (11 – у першому півріччі 2019 року) та із залишенням у силі рішення суду першої інстанції розглянуто **1** справу.

У першому півріччі 2020 року порівняно з першим півріччям 2019 року відносний показник справ, у яких рішення скасовано із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, *зменшився на 3 %*. Також у звітному періоді спостерігається *збільшення на 5 %* частки справ, у яких судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду.

Співвідношення показників перегляду судових рішень за категоріями адміністративних справ у першому півріччі 2020 року подано в *таблиці 3*.

Таблиця 3

*Співвідношення показників перегляду судових рішень
Великою Палатою Верховного Суду
за категоріями адміністративних справ
у першому півріччі 2019–2020 років*

Категорія справи	Кількість судових рішень, переглянутих у касаційному порядку		Кількість судових рішень, які скасовано, змінено		Частина судових рішень, які скасовано, змінено в касаційному порядку, у загальній кількості переглянутих		
	перше півріччя						
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	Динаміка
Переглянуто рішень у справах, з них:	408	154	209	73	51%	47%	-4%
щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	х	11	х	5	х	45%	х
з приводу забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції	23	18	11	8	48%	44%	-4%
що виникають з відносин публічної служби	10	5	6	2	60%	40%	-20%
з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	93	28	58	16	62%	57%	-5%
з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	206	66	94	28	46%	42%	-4%
з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	8	0	5	0	63%	0%	-63%
з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	18	9	5	3	28%	33%	5%
щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	8	6	4	4	50%	67%	17%
з приводу реалізації державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту	х	3	х	2	х	67%	х
інші справи	42	8	26	5	62%	63%	1%

Наведені в *таблиці 3* дані вказують на те, що у звітному періоді Велика Палата Верховного Суду найбільше переглянула рішень у справах зі спорів з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування – **66**, або **43 %** загальної кількості переглянутих рішень. У першому півріччі 2019 року найбільшу кількість рішень переглянуто також у справах цієї категорії (206, або 50 %). В обох порівнюваних періодах *кожне друге* переглянуте рішення було змінено чи скасовано.

Також у звітному періоді велика кількість переглянутих рішень спостерігається у справах зі спорів з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики. З **28** переглянутих рішень цієї категорії справ **16** – змінено чи скасовано. У першому півріччі 2019 року ці показники становили відповідно 93 та 58 одиниць.

Як уже було зазначено, у першому півріччі 2020 року до Великої Палати Верховного Суду надійшло **24** скарги на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати (31 – у першому півріччі 2019 року).

З урахуванням кількості нерозглянутих скарг на початок звітного періоду на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **45** скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати проти 49 скарг у першому півріччі 2019 року.

У досліджуваному періоді розглянуто **20** скарг. З них щодо 1 скарги відмовлено у відкритті провадження, щодо **3** – закрито провадження та **17** скарг розглянуто по суті, із них **1** – задоволено. У першому півріччі 2019 року розглянуто 22 скарги. З них 2 скарги повернуто та 20 скарг розглянуто по суті.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **25** скарг проти 27 одиниць у першому півріччі 2019 року.

У першому півріччі 2020 року до Великої Палати Верховного Суду надійшло **17** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 13 таких заяв у першому півріччі 2019 року.

З урахуванням кількості не розглянутих на початок звітної періоду заяв на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **22** таких заяви проти 17 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Упродовж першого півріччя 2020 року судді Великої Палати Верховного Суду розглянули **9** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 11 одиниць у першому півріччі 2019 року. За результатами розгляду **4** заяви повернуто, щодо **2** – відмовлено у відкритті провадження та **3** справи за заявами розглянуто по суті. У першому півріччі 2019 року кількість повернутих заяв становила 2 одиниці, щодо 1 заяви відмовлено у відкритті провадження та по суті розглянуто 8 справ за заявами.

Станом на 1 липня 2020 року не розглянуто **13** заяв проти 6 одиниць у першому півріччі 2019 року.

5. Висновки

Аналіз статистичних даних показав, що в першому півріччі 2020 року кількість справ і матеріалів, що надійшли до місцевих адміністративних судів, **збільшилася** порівняно з першим півріччям 2019 року **на 22 %**. При цьому показник надходження матеріалів до окружних адміністративних судів порівняно з першим півріччям 2019 року **збільшився на 38 %** (з 98 718 одиниць до **136 016**). Це вплинуло на показник середньої кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд окружних адміністративних судів, який збільшився з 212 одиниць у першому півріччі 2019 року до **282** одиниць у першому півріччі 2020 року.

Середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду у звітному періоді становила **229** одиниць проти 183 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Кількість справ і матеріалів, що надійшли до апеляційних адміністративних судів і Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду порівняно з першим півріччям 2019 року **зменшилася** відповідно на **7 і 12 %**. Зменшення цих показників вплинуло на показник середньої кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд одного судді цих судів, який в апеляційних адміністративних судах **зменшився** з 294 одиниць у першому півріччі 2019 року до **263** одиниць у першому півріччі 2020 року та в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду – з 382 до **335** одиниць.

Зауважимо, що при зменшенні середніх показників надходження справ і матеріалів на розгляд одного судді апеляційного адміністративного суду та Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду середні показники ухвалених судових рішень одним суддею цих судів також зазнали динамічних змін в бік зменшення. Середній показник розглянутих справ і матеріалів одним суддею апеляційного адміністративного суду у звітному періоді становив **203** одиниці проти 284 одиниць у першому півріччі 2019 року, а показник Касаційного адміністративного у складі Верховного Суду – **440** одиниць проти 450 одиниць у першому півріччі 2019 року.

Середні показники надходження справ і матеріалів до одного судді окружного та апеляційного адміністративних судів *перевищують* середні показники їх розгляду відповідно на **53** та **60** одиниць, що свідчить про тенденцію до накопичення справ і матеріалів, які очікують розгляду цими судами.

Середній показник розгляду справ і матеріалів одним суддею Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду на **105** одиниць *перевищує* середній показник їх надходження, що свідчить про інтенсивний розгляд справ і матеріалів суддями Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді та є позитивною тенденцією звітного періоду.

Заслуговує на увагу те, що у звітному періоді відносний показник розглянутих справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, порівняно з першим півріччям 2019 року *збільшився на 10 %* і становив **66 %** проти 56 % у першому півріччі 2019 року.

Також у звітному періоді спостерігається *зменшення* показників змінених чи скасованих судових рішень в апеляційному та касаційному порядку відповідно *на 3 й 1 %*.

Стежте за нами онлайн

fb.com/supremecourt.ua

t.me/supremecourtua